

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky: **JUDr. J. J.**, bývajúca v T., proti odporcovi: **JUDr. A. J.**, bývajúci v T., **o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletým deťom**, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp.zn. 19 C 125/2008, o námietke zaujatosti sudcov Krajského súdu v Trenčíne, takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Krajského súdu v Trenčíne JUDr. Emília Zimová, JUDr. Stanislava Marková, JUDr. Gabriela Janáková, JUDr. Beáta Čupková, JUDr. Viera Škultétyová, JUDr. Alena Záhumenská, JUDr. Alena Radičová, JUDr. Denis Vékony, JUDr. Erika Zajacová, JUDr. Oľga Lichnerová, JUDr. Alica Beňová a JUDr. Iveta Martináková **s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania veci až do jej právoplatného skončenia.

Vec prikazuje na prejednanie a rozhodnutie **Krajskému súdu v Banskej Bystrici**.

O d ô v o d n e n i e :

V konaní o rozvod manželstva a o úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom odporca uplatnil námietku zaujatosti „civilných sudcov“ Okresného súdu Trenčín a okresných súdov v obvode pôsobnosti Krajského súdu v Trenčíne. Namietal tiež zaujatosť „civilných sudcov“ pôsobiacich na Krajskom súde v Trenčíne a tiež zaujatosť zamestnancov Okresného úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Trenčíne. Ako dôvod, pre ktorý sú namietaní sudcovia vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, uviedol, že navrhovateľka je sudkyňou Okresného súdu T.. Námietku zaujatosti vo vzťahu k „civilným sudcom“ Krajského súdu v Trenčíne odôvodnil tým, že títo sudcovia „v rámci svojej rozhodovacej právomoci rozhodujú o odvolaniach proti rozhodnutiam navrhovateľky ... v rámci plnenia svojich pracovných povinností bežne sa stretávajú na školeniach a gremiálnych poradách, čo vytvára predpoklad

na vznik viac ako bežných kolegiálnych vzťahov s navrhovateľkou odôvodňujúci pochybnosť o nezaujatosti.“

Sudcovia Krajského súdu v Trenčíne JUDr. Gabriela Janáková, JUDr. Beáta Čupková, JUDr. Viera Škultétyová, JUDr. Alena Záhumenská, JUDr. Denis Vékony a JUDr. Erika Zajacová sa k námietke zaujatosti vyjadrili tak, že sa cítia byť zaujatí z dôvodu, že s navrhovateľkou sú v priateľskom vzťahu (JUDr. Erika Zajacová sa cíti byť zaujatá z dôvodu, že sa s navrhovateľkou „osobne“ pozná).

Sudcovia uvedeného súdu JUDr. Emília Zimova, JUDr. Stanislava Marková, JUDr. Alena Radičová, JUDr. Oľga Lichnerová, JUDr. Alica Beňová a JUDr. Iveta Martináková sa k námietke zaujatosti vyjadrili tak, že sa necítia byť zaujaté, pretože „nie sú v žiadnom vzťahu k účastníkom“ alebo „účastníkov osobne nepoznajú“, resp. že „účastníkov konania poznajú len zo služobného styku“.

Najvyšší súd Slovenskej republiky posudzoval obsah vyjadrenia sudcov Krajského súdu v Trenčíne z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré by mohli byť vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca.

Nestrannosť sudcu sa prejavuje v dvoch aspektoch. Prvý spočíva v rýdzo osobnom presvedčení určitého sudcu v danej veci. Keďže ide o subjektívnu kategóriu vyjadrujúcu vnútorný psychický vzťah samotného sudcu k prejednávanej veci (zahrňuje vzťah sudcu k predmetu konania, k jeho účastníkom a k právnym zástupcom), je o nej schopný vypovedať jedine sám sudca. Takto úzko ponímaná kategória nestrannosti by však nenašla v praxi uplatnenie bez jej vyjadrenia aj v širšej, objektívnej rovine. Za objektívne pritom nemožno považovať len to, ako sa nestrannosť sudcu javí navonok (napr. účastníkovi konania), ale najmä to, či reálne existujú okolnosti, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o jeho nezaujatosti. Subjektívny úsudok účastníka konania o tom, že sudca je vo veci zaujatý,

môže byť podnetom na skúmanie tejto otázky nadriadeným súdom, rozhodnutie o nej ale musí vychádzať výlučne z objektívneho právneho rozboru skutočností, ktoré k týmto pochybnostiam vedú. Vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci má byť založené nie len na jeho skutočne preukázanej zaujatosti, ale už vtedy, ak možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti.

Z vyššie uvedeného vychádza aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá rozoznáva subjektívne hľadisko nestrannosti sudcu, zahrňujúce osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci, a hľadisko objektívne, založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akejkoľvek legitímnej pochybnosti o zaujatosti sudcu (Saraiva de Carvalho proti Portugalsku, 1994, Gautrin a ďalší proti Francúzsku, 1998).

Z tohto pohľadu sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci nielen vtedy, keď jeho vzťah k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom, relevantný podľa § 14 ods. 1 O.s.p., je preukázaný, ale rovnako vtedy, keď existuje čo i len najmenšia pochybnosť o jeho nestrannosti v očiach verejnosti [viď tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorých spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná ("justice must not only be done, it must also be seen to be done")].

Pokiaľ ide o existenciu takéhoto právne relevantného pomeru u sudcov Krajského súdu v Trenčíne JUDr. Gabriely Janákovej, JUDr. Beáty Čupkovej, JUDr. Viery Škultétyovej, JUDr. Aleny Záhumenskej, JUDr. Denisa Vékony a JUDr. Eriky Zajacovej, títo sudcovia zhodne uviedli, že vzhľadom na ich pracovný i osobný vzťah k navrhovateľke, ktorá je sudkyňou súdu prvého stupňa, sa cítia byť vo veci zaujatí. V takomto prípade bolo potrebné zohľadniť, že sami sudcovia tohto súdu potvrdili existenciu vzťahu k účastníčke konania, ktorý vzťah ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p. považuje za právne relevantný. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rešpektoval vyjadrenia o ich zaujatosti a v dôsledku toho rozhodol, že uvedení sudcovia Krajského súdu v Trenčíne sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rovnako vylúčil z prejednávania veci aj sudkyne JUDr. Emíliu Zimovú, JUDr. Stanislavu Markovú, JUDr. Alenu Radičovú, JUDr. Oľgu Lichnerovú, JUDr. Alicu Beňovú a JUDr. Ivetu Martinákovú, ktoré sa vyjadrili, že sa necítia byť zaujaté. Dospel totiž k záveru, že ich subjektívne stanovisko (t.j. že sa necítia byť zaujaté)

je síce dôležité, avšak pre komplexné posúdenie ich vzťahu k účastníkom konania, a tým pre posúdenie ich nestrannosti v konaní, nie rozhodujúce. V danom prípade treba zohľadniť najmä hľadisko objektívne, ktoré práve odôvodňuje pochybnosti o možnej nezaujatosti týchto sudkyň v konaní. Ak má totiž sudca kolegiálny vzťah k inému sudcovi (neskôr účastníkovi konania), s ktorým sa bežne, aj keď len v rámci plnenia pracovných povinností stýka (navrhovateľka je sudkyňou okresnému súdu v obvode Krajského súdu v Trenčíne), ide o takú skutočnosť, ktorá (bez ohľadu na skutočnú povahu tohto vzťahu) je spôsobilá objektívne vyvolať opodstatnené pochybnosti o pomere sudcu k takému kolegovi vo veci, v ktorej vystupuje ako účastník konania. Daný vzťah už nemožno považovať za neutrálny, či spoločenský, keď jeho povaha sama o sebe vzbudzuje pochybnosti o sudcovskej nezávislosti.

So zreteľom na to, že v dôsledku vylúčenia všetkých sudcov Krajského súdu v Trenčíne nemôže tento inak príslušný súd konať, bolo potrebné vec podľa § 12 ods. 1 O.s.p. prikázať inému súdu toho istého stupňa. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto prikázal vec až do jej právoplatného skončenia Krajskému súdu v Banskej Bystrici.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. septembra 2008

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: